

ПЕРЕДМОВА

Колективна монографія, підготовлена науковцями Інституту біографічних досліджень Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, узагальнює основні результати досліджень, здійснених Інститутом впродовж 2013–2015 рр. за плановою темою НДР «Бібліотеки як центри формування ресурсів біографічної інформації». Основну увагу в межах цієї теми було приділено вивченню історичного досвіду, сучасних здобутків і проблем та перспективних завдань діяльності бібліотек як провідних центрів інтеграції, опрацювання й поширення біографічної інформації. Одержані в процесі завершеного дослідження результати вже нині широко представлено у кількох розділах індивідуальної монографії [1] та інших працях В. І. Попика [2-5], серії статей вчених Інституту біографічних досліджень — С. М. Ляшко [6,7], Т. І. Ківшар [8-10], Н. І. Любовець [11-15], О. М. Яценка [16,17], Н. П. Марченко [18-20], С. В. Муріної [21,22], Ю. В. Вернік [23,24], опублікованих у «Бібліотечному віснику», в 10–12-му випусках збірника «Українська біографістика», інших фахових виданнях. Зазначені напрацювання, здобуті на основі ретельного аналізу значного кола друкованих та електронних джерел, зокрема контенту інформаційних порталів та сайтів великих і малих бібліотек, у тому числі й тих, що підпорядковані установам науки і культури, закладам освіти (є їх структурними підрозділами), стали певним етапом розвитку теорії і методики вітчизняної біографістики, бібліотекознавства та

науки про соціальні комунікації, важливим для формування засад подальшої практичної діяльності, виходу на більш високий рівень біографічно-інформаційної роботи.

Зважаючи на це, головною метою пропонованої нині увазі читачів — науковців, освітян, працівників установ культури, бібліотечно-інформаційної сфери — колективної монографії, як підсумкової дослідницької праці, є узагальнення широкого кола здійснених напрацювань, окреслення принципів зрушень, які відбулися у самій постановці та вирішенні теоретичних і практичних проблем, визначенні нових підходів до розуміння принципів і завдань біобібліографічної, біографічно-інформаційної, дослідницької роботи бібліотек як провідних закладів гуманітарної культури, центрів соціальних комунікацій.

Автори окремих розділів монографії намагалися, по змозі уникаючи надто глибокого занурення у конкретику здійснених досліджень, на їх основі підбити певні підсумки щодо осмислення досягнень і невирішених проблем вітчизняної бібліотечної біографіки та біобібліографії, визначити нові актуальні напрями роботи, запропонувати інноваційні підходи до вирішення бібліотеками теоретичних, методичних та практично-прикладних завдань збирання біографічної інформації, її систематизації, пропаганди біографічних знань серед різних категорій читачів та користувачів бібліотечних електронних ресурсів.

Монографія складається з чотирьох проблемно-тематичних розділів. У першому з них проаналізовано окремі етапи збагачення історичного досвіду розвитку української біографіки, важливі для розуміння її сучасного стану, ключові теоретичні й науково-методичні проблеми розвитку новітньої української біографіки, невирішені проблеми та перспективні завдання її подальшого поступу, а також питання формування ресурсів біографічної та біобібліографічної інформації. У другому, найбільшому за обсягом, розділі монографії зроблено спробу проаналізувати й узагальнити доволі різноманітний досвід роботи бібліотек України різного рівня у сфері нагромадження, систематизації і поширення історико-біографічної інфор-

мації. Йдеться, зокрема, й про здобутки бібліотечної біографіки: власні напрацювання бібліотечних дослідницьких, інформаційних та видавничих центрів, розвиток електронних біографічних ресурсів бібліотек — наукових, публічних, дитячих. Третій розділ розкриває важливі аспекти досвіду Інституту біографічних досліджень НБУВ з вирішення методичних та технологічних проблем формування масштабних ресурсів історико-біографічної та біобібліографічної інформації. Четвертий, заключний розділ колективної праці присвячено аналізу побутування й функціонування біографічної та біобібліографічної інформації в сучасному суспільстві.

Наукову апробацію напрацьованих в процесі виконання теми НДР і узагальнених у цій колективній монографії теоретичних, методичних та практичних розробок здійснено впродовж 2013–2015 рр. у доповідях та повідомленнях вчених Інституту біографічних досліджень на численних наукових форумах, зокрема на спеціалізованих біографічних секціях проведених НБУВ міжнародних наукових конференцій «Адаптація завдань і функцій наукової бібліотеки до вимог розвитку цифрових інформаційних ресурсів» (2013), «Місце і роль бібліотек у формуванні національного інформаційного простору» (2014), «Бібліотека. Наука. Комунікація» (2015), на організованих Інститутом біографічних досліджень щорічних Дев'ятих (2013), Десятих (2014) та Одинадцятих (2015) Біографічних читаннях.

Представляючи результати здійснених досліджень науковій громадськості, спеціалістам бібліотечно-інформаційної галузі, Інститут біографічних досліджень висловлює сподівання, що вони сприятимуть збагаченню та урізноманітненню форм і методів інформаційної і науково-консультативної, методичної діяльності бібліотек, спрямованої на поширення і пропаганду знань про визначних співвітчизників, стануть певним кроком у пошуку шляхів формування єдиного науково-інформаційного, дослідницького та освітнього простору в галузі біографіки та суміжних з нею дисциплін.

1. Попик В. І. Ресурси довідкової біографічної інформації : історичний досвід формування, сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку [Текст] / Володимир Попик. – Київ : НБУВ, 2013. – 520 с. [розділи: 3.3. Місце і роль бібліотек у інтеграції та поширенні ресурсів біографічної та біобібліографічної інформації. – С. 282–295; 4.2. Здобутки і завдання українських бібліотек в інтеграції та поширенні ресурсів біографічної та біобібліографічної інформації. – С. 326–341; 5. Концептуальні засади та перспективи подальшого розгортання вітчизняних ресурсів біографічної інформації в умовах динамічного розвитку електронного інформаційного простору. – С. 343–417].
2. Попик В. І. Тенденції розвитку діяльності бібліотек у репрезентації пам'яті про видатних співвітчизників [Текст] / В. І. Попик // Політика пам'яті у культурному просторі : Національна та історична пам'ять : Зб. наук. праць. – Вип. 8. – Київ : Інститут національної пам'яті, 2013. – С. 52–60.
3. Попик В. И. Библиотеки как интеграторы электронных ресурсов историко-биографической информации [Текст] / В. И. Попик // Библиотековедение. – 2014. – № 1. – С. 42–46.
4. Попик В. І. Електронні ресурси, присвячені Тарасові Шевченку, як відображення сучасного стану розвитку вітчизняного віртуального інформаційного простору [Текст] / В. І. Попик // Українська біографістика : зб. наук. праць. – Київ, 2014. – Вип. 11. – С. 257–271.
5. Попик В. І. Здобутки та перспективні завдання бібліотечної біографіки [Текст] / В. І. Попик // Українська біографістика : зб. наук. праць. – Київ, 2015. – Вип. 12. – С. 9–41.
6. Ляшко С. М. Бібліотека як джерело вивчення історичної науки (на прикладі Постійної комісії для складання Біографічного словника діячів України. 1918–1933 [Текст] / С. М. Ляшко // Адаптація завдань і функцій наукової бібліотеки до вимог розвитку цифрових інформаційних ресурсів: матер. міжнар. наук. конф. (Київ, 8–10 жовтня 2013 р.). – Київ : НБУВ, 2013. – С. 209–211.
7. Ляшко С. М. Постійна комісія УАН–ВУАН для складання Біографічного словника діячів України: персонологічний вимір [Текст] / С. М. Ляшко // Українська біографістика : зб. наук. праць. – Київ, 2015. – Вип. 12. – С. 42–81.
8. Ківшар Т. І. Біографічна інформація про бібліотекарів на сайтах національних книгозбірень України [Текст] / Т. І. Ківшар // Адаптація завдань і функцій наукової бібліотеки до вимог розвитку цифрових інформаційних ресурсів: матер. міжнар. наук. конф. (Київ, 8–10 жовтня 2013 р.). – Київ : НБУВ, 2013. – С. 205–209.

9. Ківшар Т. І. Біобібліографія бібліотекознавства у сфері професійної комунікації [Текст] / Т. І. Ківшар // Місце і роль бібліотек у формуванні національного інформаційного простору : матер. Міжнар. наук. конф. (Київ, 21–23 жовт. 2014 р.). – Київ : НБУВ, 2014. – С. 355–359.
10. Ківшар Т. І. Наукове товариство імені Т. Г. Шевченка в Канаді: біографічна діяльність [Текст] / Т. І. Ківшар // Українська біографістика : зб. наук. праць. – Київ, 2015. – Вип. 12. – С. 118–147.
11. Любовець Н. І. Мемуари як складова електронних ресурсів бібліотек України [Текст] / Н. І. Любовець // Адаптація завдань і функцій наукової бібліотеки до вимог розвитку цифрових інформаційних ресурсів: матер. міжнар. наук. конф. (Київ, 8–10 жовтня 2013 р.). – Київ : НБУВ, 2013. – С. 211–214.
12. Любовець Н. І. Мемуари як складова електронних ресурсів бібліотек: світовий досвід та перспективи створення вітчизняного електронного ресурсу “Українська мемуаристика” [Текст] / Н. І. Любовець // Українська біографістика : зб. наук. праць. – Київ, 2013. – Вип. 10. – С. 417–430.
13. Любовець Н. І. Українські мемуари в сучасному інформаційному просторі [Текст] / Н. І. Любовець // Наукові праці НБУВ. – Київ, 2013. – Вип. 37. – С. 602–615.
14. Любовець Н. І. Спадщина Тараса Шевченка у вітчизняних бібліографічних джерелах: на матеріалах посібника «Українські персональні бібліографічні покажчики (1856–2013)» [Текст] / Н. І. Любовець, О. М. Яценко // Українська біографістика : зб. наук. праць. – Київ, 2014. – Вип. 11. – С. 272–283.
15. Любовець Н. І. Мемуарний потенціал ресурсів бібліотечного краєзнавства [Текст] / Н. І. Любовець // Українська біографістика : зб. наук. праць. – Київ, 2015. – Вип. 12. – С. 359–376.
16. Яценко О. М. Місце біографічної інформації у діяльності наукової бібліотеки в сучасних умовах [Текст] / О. М. Яценко // Адаптація завдань і функцій наукової бібліотеки до вимог розвитку цифрових інформаційних ресурсів: матер. міжнар. наук. конф. (Київ, 8–10 жовтня 2013 р.). – Київ, 2013. – С. 220–223.
17. Яценко О. М. Персональна бібліографія, біобібліографія: термінологічний аналіз [Текст] / О. М. Яценко // Бібліотечний вісник. – 2014. – № 5. – С. 24–29.
18. Марченко Н. П. Новітня Шевченкіана на сайтах провайдних бібліотек України для дітей [Текст] / Н. П. Марченко // Українська біографістика : зб. наук. праць. – Київ, 2014. – Вип. 11. – С. 336–361.
19. Марченко Н. П. Біобібліографічні ресурси на сайтах бібліотек для дітей і юнацтва України [Текст] / Н. П. Марченко // Місце і роль біб-

- ліотек у формуванні національного інформаційного простору : матер. Міжнар. наук. конф. (Київ, 21–23 жовт. 2014 р.). – Київ : НБУВ, 2014. – С. 365–367
20. Марченко Н. П. Продукування та адаптація до потреб користувача та пропагування біографічного знання бібліотеками України для дітей [Текст] / Н. П. Марченко // Українська біографістика : зб. наук. праць. – Київ, 2015. – Вип. 12. – С. 296–311.
21. Муріна С. В. Місце біографіки у житті сучасної бібліотеки (з досвіду роботи районної бібліотеки № 157 м. Києва) [Текст] / С. В. Муріна // Адаптація завдань і функцій наукової бібліотеки до вимог розвитку цифрових інформаційних ресурсів: матер. міжнар. наук. конф. (Київ, 8–10 жовтня 2013 р.). – Київ : НБУВ, 2013. – С. 223–225.
22. Муріна С. В. Енциклопедичні видання як джерело формування Українського національного біографічного архіву [Текст] / С. В. Муріна // Українська біографістика : зб. наук. праць. – Київ, 2015. – Вип. 12. – С. 392–405.
23. Вернік Ю. В. Біографічна інформація як об'єкт соціальних комунікацій сучасного суспільства [Текст] / Ю. В. Вернік // Українська біографістика : зб. наук. праць. – Київ, 2013. – Вип. 10. – С. 48–60.
24. Вернік Ю. В. Деякі аспекти організації віртуальної наукової лабораторії [Текст] / Ю. В. Вернік // Українська біографістика : зб. наук. праць. – Київ, 2015. – Вип. 12. – С. 377–391.